

Arroyo: els misteris del retrat

J. V. ALIAGA

Des de Madrid i abans de tornar-se'n a París, Eduardo Arroyo (1937) ha fet una petita escala a València, per presentar en la galeria Temple alguns dels seus treballs en aquarel·la i serigrafia. Dissortadament, no es tracta d'obra recent i no ens podem imaginar exactament per quines dreceres

«Trio». 1984. aquarel·la sobre paper

camina al seu actual quefer artístic; de tota manera, aquesta rêmora no ha de ser un obstacle per a avançar amb cura i deteniment la poètica d'un artista que

ha marcat un important període de la pintura de característiques realistes, encara que en l'ocasió que ens ocupa no podem fruit com caldria de tota l'àm-

plia baralla de possibilitats que ofereix Arroyo.

Aquesta tirallonga de retrats de personatges quasi policíacs, però, traspua un encant inevitable que respira amb més força amb la «Sèrie dels trios», on el pintor juga amb la superfície, deixant petites zones sense pintar i mostrant un espill d'irregularitat que fascina, en lloc de molestar.

Així, a poc a poc, es va esqueixant d'aquest grapat de retrats tota una atmosfera de misteris nascuts, precisament, pel fet que no som exactament davant d'uns retrats ordinaris, sinó enfront de la transposició figurativa d'uns rostres que no existeixen, que busquen entre la foscor de la nit la qualitat d'obra artística. Són personatges trets del grup pintat per Arroyo el 1982 per a la sèrie que exposà al Centre Georges Pompidou de París, i que rebé el títol de «*Toute la*

ville en parle» («Tota la ciutat en parla»).

L'estètica d'Arroyo s'ha omplert de símbols d'una Espanya popularista i folklòrica, i intenta sempre oferir l'altra cara de la moneda. En aquesta línia, el seu treball s'ha vist òbviamment catalogat entre les tendències realistes de marcat èmfasi polític. Tanmateix, pel pas dels anys i el lògic desgast de les ideologies, un fum d'inamovibles principis polítics s'ha estibat. Res no és etern, i Arroyo sembla que n'és prou conscient i, per això, la seua obra s'ha dirigit darrerament cap a altres recursos expressius que no els simplement polítics. Arroyo ha guanyat la partida, no cal dir-ho, obrint-se cap a un desvergonyiment i una soltesa encara més accentuats. La seua pintura, entre un *pop* rejuvenit i l'encant quasi infantil dels seus idols i maniquis, atrapa qui la contempla.

Per Espanya

Bé, per fi ha passat allò que havia de passar. En alguna part del nostre país —era a Alacant, però a València molts es deuen haver quedat amb les mateixes ganes— alguna gent ha estat conseqüent, fins a l'extrem, amb la ideologia oficial. «*Queremos castellano, a la mierda el valenciano*», així de clar i elemental. No és cap monstruositat, no és cap contradicció. És un simple resultat directe dels principis, una pura aplicació de la lògica.

La lògica és, com sempre, implacable. Vejam: Espanya és l'única nació dels espanyols, *Espanya es lo único importante*, Espanya és la nació dels valencians, i els valencians no te-

nen més nació que Espanya, coses així que vostés ja saben. I davant de tan gran *ser*, ser qualsevol altra cosa inclosa en aquella —ser valencià, per exemple— és insubstancial i secundari, quasi no és ser res que valga la pena. Si la nostra nació és Espanya, ací no hi ha problema nacional, ni opressió nacional (ja ho va dir Lerma honorablement, això); cap nació pròpia a defensar i estimar, ni res. Tant se val ser valencià com no, no té

El punt de Mira

importància. Només ser espanyol és important.

¿I què és la llengua pròpia en aquesta perspectiva? Una particularitat regional, un *hobby* de desenfrenats, una afició domèstica, un no-res. La nostra llengua nacional és l'espanyol, i només l'espanyol pot ser i ha de ser obligat i necessari. Són coses que tenen una coherència perfecta. El valencià se'n pot anar perfectament a la merda. No per això les coses importants —Espanya i l'espanyol— s'alteraran en res. Al contrari.

Són moltes generacions, moltes, de predicar aquest evangeli, que és encara l'única ortodòxia en vigor. ¿Algú s'estranya, doncs, que tal església tinga tants fidels? ¿Algú s'estranyarà que, de vegades, els fidels siguin conseqüents amb la seua fe?

Joan F. Mira